

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Dołhy (przewodniczący)
SSN Krzysztof Cesarz (sprawozdawca)
SSN Waldemar Płóciennik

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **P. C.**

skazanego z art. 178a § 1 kk w zw. z art. 31 § 2 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 kpk

w dniu 12 grudnia 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od postanowienia Sądu Rejonowego w Ż.

z dnia 30 lipca 2008 r.,

- 1) uchyla zaskarżone postanowienie,**
- 2) umarza postępowanie w przedmiocie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności w sprawie II K .../07 tego Sądu,**
- 3) obciąża Skarb Państwa wydatkami poniesionymi w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ż. wyrokiem z dnia 13 listopada 2007 r., sygn. akt II K .../07, uznał P. R. C., korzystającego z pomocy obrońcy z urzędu, za winnego czynu wypełniającego dyspozycję art. 178 a § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., bowiem miał ograniczoną w stopniu znacznym zdolność rozpoznania jego

znaczenia i kierowania swym postępowaniem i na podstawie art. 178 a § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 4 lat próby, na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzył grzywnę w wysokości 50 stawek dziennych po 10 zł za stawkę, na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na 4 lata, na podstawie art. 72 § 1 pkt 5 k.k. zobowiązał oskarżonego do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu, na podstawie art. 50 k.k. orzekł podanie wyroku do publicznej wiadomości.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 21 listopada 2007 r.

W dniu 12 czerwca 2008 r. kurator zawodowy złożył wniosek o zarządzenie wykonania kary na podstawie art. 75 § 2 k.k.

Na posiedzeniu w dniu 30 lipca 2008 r., o którym powiadomiony został tylko skazany, nie mający obrońcy, Sąd Rejonowy procedując bez obecności skazanego zarządził wykonanie warunkowo zawieszanej kary orzeczonej wyrokiem w sprawie II K .../07. Sąd za podstawę rozstrzygnięcia powołał art. 75 § 2 k.k. wskazując, że skazany nie uiścił grzywny oraz rażąco narusza porządek prawny, nie precyzując jednak sposobu tego naruszenia.

Postanowienie uprawomocniło się w dniu 8 października 2008 r.

Kasację od tego orzeczenia na korzyść skazanego złożył Rzecznik Praw Obywatelskich, zarzucając „rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 8 § 2 pkt 2 k.k.w., polegające na tym, że Sąd *meriti* zarządził wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności – orzeczonej prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Ż. z dnia 13 listopada 2007 r., sygn. akt II K .../07 – bez udziału obrońcy, mimo że zachodziła uzasadniona wątpliwość co do poczytalności skazanego, naruszając tym samym jego prawo do obrony w postępowaniu wykonawczym, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.”

Skarżący się wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania wykonawczego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 8 § 2 pkt 2 k.k.w. w postępowaniu wykonawczym przed sądem skazany musi mieć obrońcę, jeżeli zachodzi uzasadniona wątpliwość co do

poczytalności. Chodzi tu oczywiście o wątpliwość co do poczytalności skazanego *tempore procedendi*, a więc nie stan psychiczny oskarżonego w chwili czynu, lecz stan w czasie toczącego się postępowania, autonomiczny i wyróżniony w art. 79 § 4 k.p.k., stosowanym w postępowaniu wykonawczym odpowiednio na podstawie art. 1 § 2 k.k.w. Nadto, aktualne pozostaje zapatrywanie Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 28 maja 1986 r., VI KZP 53/85, że prawomocne skazanie z zastosowaniem – obecnie – art. 31 § 2 k.k., jest okolicznością powodującą w postępowaniu wykonawczym przed sądem zgodnie – obecnie – z art. 8 § 2 pkt 2 k.k.w. konieczność obligatoryjnej obrony, chyba że oczywiste jest, iż w czasie rozpoczęcia postępowania wykonawczego skazany nie wykazuje już zaburzeń (odchyłań) psychicznych ograniczających jego zdolność obrony (OSNKW 1986, z. 9-10, poz. 70). W konsekwencji, obecność obrońcy skazanego na posiedzeniu w przedmiocie zarządzenia wykonania kary jest obowiązkowa, zaś nieobecność tamuje rozpoznanie sprawy, chyba że sąd nie zarządza wykonania tej kary (art. 22 § 1 a k.p.k.) albo sąd wcześniej ustalił na podstawie opinii biegłych psychiatrów (art. 202 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.), że skazany jest zdolny do prowadzenia samodzielnej obrony wobec ustąpienia zakłóceń czynności psychicznych. Tymczasem Sąd rozpoznający tu wniosek kuratora sądowego, nie sprawdził, czy taka sytuacja zachodzi ani nie zebrał informacji niezbędnych dla takiej weryfikacji, w szczególności przez rozpytanie skazanego. W chwili orzekania przez Sąd Rejonowy trwało zatem domniemane, wynikające z opinii biegłych psychiatrów wydanej w postępowaniu rozpoznawczym, że poczytalność P. C. jest ograniczona w stopniu znacznym (zob. opinia – k. 29 v akt II K .../07). W postępowaniu przed Sądem skazany w myśl art. 8 § 2 pkt 2 k.k.w. musiał więc mieć obrońcę, który powinien uczestniczyć w posiedzeniu (art. 22 § 1 a k.k.w.). Niezachowanie przez Sąd Rejonowy tego wymogu stanowiło uchybienie określone w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.

Z przytoczonych względów uznano kasację za oczywiście zasadną i uchylono zaskarżone postanowienie. Słusznie też wskazano w niej, że w dniu 21 maja 2012 r. upłynął termin, określony w art. 75 § 4 k.p.k., do którego dopuszczalne było zarządzenie warunkowo zawieszzonej kary pozbawienia wolności. Dlatego na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. umorzono postępowanie wykonawcze w tej kwestii.

